

# Memo

Aan Adviesraad Sociaal Domein  
Van Erica Vis  
Onderwerp Adviesuitvraag Pilot Samenwonen in de bijstand  
Bijlage Concept nadere regels kennismakingsperiode Capelle aan den IJssel 2024  
Datum Uiterste datum reactie 4 weken na verzending uitvraag: 9 april 2024

## 1. Inleiding

In het coalitieakkoord 2022-2026 'Voor vandaag en morgen' van Capelle aan den IJssel (hierna: Capelle) is het voornemen opgenomen voor een tweejarige pilot samenwonen in de bijstand, waarbij bijstandsgerechtigden een half jaar mogen samenwonen zonder dat het invloed heeft op hun uitkering.

Diverse gemeenten hebben onder de noemer 'kennismakingsperiode bijstand' de mogelijkheid al ingevoerd om op proef samen te wonen in de bijstand. Dit zijn in ieder geval Tilburg (koploper), Amsterdam, Leiden, Regionale Sociale Dienst Kromme Rijn Heuvelrug, Stichtse Vecht, Den Haag, Nijmegen en de Drechtsteden. De wijze waarop deze gemeenten de kennismakingsperiode vorm hebben gegeven, is gebaseerd op de vroegere Abw en is passend binnen de geldende regels van de Participatiewet.

## 2. Doelstelling pilot

Met de invoering van de kennismakingsperiode wordt beoogd:

1. de directe wederzijdse financiële afhankelijkheid wegnemen die ontstaat doordat bij samenwonen de bijstandsuitkering wordt aangepast;
2. te voorkomen dat inwoners in de financiële problemen komen als zij besluiten samen te wonen, door bijvoorbeeld (tijdelijk) dubbele lasten;
3. het risico op oneigenlijk gebruik van de bijstand te voorkomen dat ontstaat door semi-samenwonen;
4. dat er sociale huurwoningen vrijkomen waardoor er meer doorstroming ontstaat in de woningmarkt.

## 3. Doelgroep

Uit een [evaluatie](#) van de gemeente Tilburg dd. 4 oktober 2022, waarin wordt teruggeblikt op de pilotperiode van 1 september 2021 tot 1 september 2022 blijkt dat er in totaal 10 keer gebruik is gemaakt van de mogelijkheid om op proef samen te gaan wonen. Daarbij is het aantal onderzoeken naar samenwoning door team Handhaving afgenomen met 10%.

Ter vergelijking met IJsselgemeenten, zijn in de afgelopen 4 jaar:

- 16 mensen vanuit de uitkering gaan samenwonen. Daardoor is de uitkering beëindigd.
- 26 mensen gaan samenwonen waardoor er een uitkering is verstrekt met de gehuwdennorm.

De verwachting is dat het aantal deelnemers voor IJsselgemeenten gelijk zal zijn aan Tilburg. Het gaat dan om tien aanvragen voor IJsselgemeenten. Het aandeel van Capelle bedraagt naar verwachting zes tot acht aanvragen.

De deelnemers aan de pilot zijn per aanvraag twee personen die beide een uitkering ontvangen in het kader van de Participatiewet, de IOAW en de IOAZ en het voornemen een gezamenlijk huishouden te gaan voeren, dat wil zeggen met elkaar het hoofdverblijf te gaan delen op hetzelfde adres en daar zorg te gaan dragen voor elkaar.

De situatie van inwoners met een IOAW-/ of IOAZ-uitkering is feitelijk gelijk aan de situatie van mensen met een Participatiewet-uitkering. De IOAW en IOAZ bieden formeel niet de mogelijkheid om de bijstand af te stemmen op de omstandigheden van de belanghebbenden. Omdat de verschillen tussen de wetten heel beperkt zijn, wordt voorgesteld voor de kennismakingsperiode IOAW en IOAZ-gerechtigden op dezelfde wijze te behandelen als P-wet gerechtigden.

## **5. Uitvoering**

IJsselgemeenten maakt het mogelijk dat bijstandsgerechtigden drie maanden op proef samen kunnen wonen, zonder dat het invloed heeft op de uitkering. Tijdens deze proeftijd kunnen de beide partners ontdekken of samenwonen werkt. Na de proefperiode wordt er gekeken naar de situatie. Indien de individuele situatie daarom vraagt, kan deze periode met maximaal drie maanden worden verlengd. Een kennismakingsperiode zorgt ervoor dat partners die gaan samenwonen niet direct financieel afhankelijk van elkaar worden. Bijstandsgerechtigden zitten door de gehuwdennorm in een achtergestelde positie ten opzichte van inwoners met een inkomen uit werk, of een WW-of arbeidsongeschiktheidsverzekering. Voor laatstgenoemden, verandert de financiële positie bij samenwonen niet. Met deze pilot wordt de ongelijkheid tijdelijk weggenomen en krijgen uitkeringsgerechtigden de mogelijkheid het samenwonen uit te proberen. De kostendelersnorm is gedurende deze periode niet van toepassing. De afdeling Handhaving van IJsselgemeenten aan dat met de mogelijkheid om op proef samen te kunnen wonen, het aantal fraudeonderzoeken naar oneigenlijk samenwonen wellicht zal afnemen.

## **6. Rapportage**

De GR IJsselgemeenten levert een tussenrapportage en een eindrapportage. Onderdeel van de rapportages zijn:

- Aantal deelnemers aan de pilot.
- Aantal deelnemers dat tussentijds gestopt is.
- Aantal deelnemers dat na de kennismakingsperiode blijft samenwonen.
- Inzicht in ervaring en waardering van de deelnemers aan de pilot.

## **7. Communicatie**

Omdat het actief vinden van bijstandsgerechtigden met een wens tot samenwonen niet mogelijk is verloopt bekendmaking van de pilot Samenwonen in de bijstand via de gebruikelijke kanalen van IJsselgemeenten en de gemeente.